

**Program
IPA**

Europska unija

Operativni program za zaštitu okoliša

Uvodno

U europskom kontekstu Hrvatska ima relativno visoko očuvan okoliš, međutim stupanj njegove zaštite kod nas je ipak niži od prosjeka najrazvijenih europskih zemalja. Očuvanost okoliša u RH u znatnoj je mjeri rezultat manje prisutnosti “teških” industrija u ukupnoj industrijskoj strukturi, ali su ulaganja u zaštitu okoliša dugi niz godina bila znatno niža nego u razvijenim europskim zemljama. Odgovorno ponašanje međutim zahtijeva stalnu brigu oko svih sastavnica okoliša – tla, zraka, voda, mora i biološke raznolikosti.

Iako Hrvatska po stanovniku generira manju količinu kako ukupnog tako i komunalnog otpada u odnosu na neke europske zemlje neuređena odlagališta komunalnog otpada stalna su prijetnja i šteta okolišu. Do danas je 78 odlagališta sanirano, a preostala 221 neuređena odlagališta su raznim fazama sanacije. Hrvatska je, primjenjujući načelo „onečišćivač plaća” u svojim propisima uspješno uspostavila sustav gospodarenja posebnim kategorijama otpada i dalje ga razvija. Hrvatska je zemlja relativno bogata vodom. S obnovljivim vodnim resursima od oko 25.000 prostornih metara po stanovniku godišnje, Hrvatska se nalazi na petom mjestu u Europi po visini obnovljivih vodnih resursa – odmah iza Islanda, Nizozemske, Norveške i Rusije. Međutim, udio stanovništva koje se opskrbljuje vodom iz javnih vodosustava kreće se oko 75%, dok je priključenost stanovništva na javnu kanalizacijsku mrežu tek oko 40%. Pristupanje EU i približavanje europskim standardima zaštite okoliša povoljno će djelovati na kvalitetu okoliša, ali i zahtijevati značajna ulaganja u zaštitu okoliša tijekom sljedeća dva desetljeća.

Što je IPA?

IPA (engl. kratica za *Instrument for Pre-Accession Assistance* ili Instrument prepristupne pomoći) je prepristupni program Europske unije.

Osnovni cilj programa IPA je pomoć državama kandidatima i državama potencijalnim kandidatima u usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom EU te provedbi usklađenih propisa, kao i pomoć u pripremama za korištenje fondova koji će državama kandidatima biti na raspolaganju kad postanu članice EU. Prepristupni program IPA zamjenjuje dosadašnje programe CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD.

Program IPA kao jedinstveni prepristupni instrument razlikuje dvije skupine zemalja:

1. države sa statusom potencijalnog kandidata za članstvo u EU (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija)
2. države sa statusom kandidata za članstvo u EU (Hrvatska, Makedonija, Turska)

Republika Hrvatska korisnica je programa IPA od 2007. godine.

Radi učinkovitije provedbe, program IPA podijeljen je na pet komponenti:

- I. Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija** – uključuje mjere za izgradnju institucija i s njima povezanog ulaganja u Republiku Hrvatsku, s ciljem ispunjavanja kriterija za pristupanje Europskoj uniji.
- II. Prekogranična suradnja** – pruža potporu programima koji se odnose na prekograničnu suradnju graničnih regija Hrvatske i susjednih zemalja, članica EU te zemalja potencijalnih kandidata.
- III. Regionalni razvoj** – priprema Hrvatsku za korištenje Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda. Postoje tri operativna programa pod ovom komponentom: promet, **zaštita okoliša** i regionalna konkurentnost.
- IV. Razvoj ljudskih potencijala** – uključuje mjere koje će poboljšati sustave i administrativnu sposobnost u području zapošljavanja, obrazovanja i socijalnog uključivanja grupa s najmanjim prednostima te umrežavanje s partnerima iz nevladinog sektora.
- V. Ruralni razvoj** – pruža podršku Hrvatskoj za poboljšanje tržišne učinkovitosti i provedbe standarda Zajed-

nice, pripremne radnje za provedbu poljoprivredno okolišnih mjera i lokalnih strategija ruralnog razvoja, te razvoj ruralne ekonomije.

Koje strukture upravljaju i provode program IPA u RH?

- Za sveukupnu koordinaciju programa IPA zadužen je **Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije** (SDURF), čiji je čelnik ujedno i Nacionalni koordinator za program IPA.
 - Za usklađivanje sektorskih programa koji se financiraju iz komponenti Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala zadužen je Strateški koordinator - zamjenik čelnika SDURF-a.
 - Za financijsko upravljanje programom IPA zaduženo je **Ministarstvo financija (Nacionalni fond)**.
 - Za upravljanje i provedbu programom IPA na razini komponente III – Regionalni razvoj zadužena su ministarstva i druga tijela s javnim ovlastima. Ta tijela za svaki pojedini Operativni program čine **Operativnu strukturu**. Za komponentu IIIB (zaštita okoliša) Operativnu strukturu čine:
 - **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva** (MZOPUG) - upravljačko tijelo za Operativni program za zaštitu okoliša (OPZO), a ujedno i tijelo zaduženo za projekte iz sektora otpada i projekte tehničke pomoći
 - **Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva** (MRRŠVG) – tijelo zaduženo za projekte iz sektora voda
 - **Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost** (FZOEU) – provedbeno tijelo za sektor otpada
 - **Hrvatske vode** (HV) – provedbeno tijelo za sektor voda
 - **Središnja agencija za financiranje i ugovaranje** (SAFU) – provedbeno tijelo za projekte tehničke pomoći
- U svrhu praćenja napretka u provedbi Operativnog programa za zaštitu okoliša u okviru programa IPA i u cilju osiguravanja usklađenosti i koordinacije među svim sudionicima uspostavljen je Sektorski nadzorni odbor. U rad Sektorskog nadzornog odbora, osim predstavnika Operativne strukture, uključeni su predstavnici Europske komisije i Delegacije Europske unije u RH, predstavnici Ministarstva financija, SDURF-a, predstavnici civilnog društva, regionalne i lokalne samouprave te socioekonomski partneri.

Okvir za usklađenost strategija 2007. – 2013.

Okvir za usklađenost strategija 2007.-2013. (OUS) predstavlja krovni strateški dokument kojim se utvrđuju prioriteti u sklopu III i IV komponente programa IPA. Jedan od ciljeva korištenja komponenti III i IV programa IPA definiranih u OUS-u je i „zaštititi i unaprijediti prirodni i životni okoliš u Hrvatskoj te potencijal okoliša kao ključni element za budući razvoj istovremeno jačajući održivost energetske sustava posebno povećanjem energetske učinkovitosti i promicanjem obnovljivih energetske rješenja“. Slijedom toga OUS je definirao da će aktivnosti u sektoru okoliša koje će se financirati kroz komponentu III B programa IPA biti izravno povezane s provedbom pravne stečevine iz područja okoliša koja zahtijeva velika ulaganja i koja će pripremiti Hrvatsku za pristupanje EU. Prioritetni sektori uključuju **očuvanje kvalitete pitke vode, pročišćavanje otpadnih voda i postupanje s otpadom**.

Operativni program za zaštitu okoliša

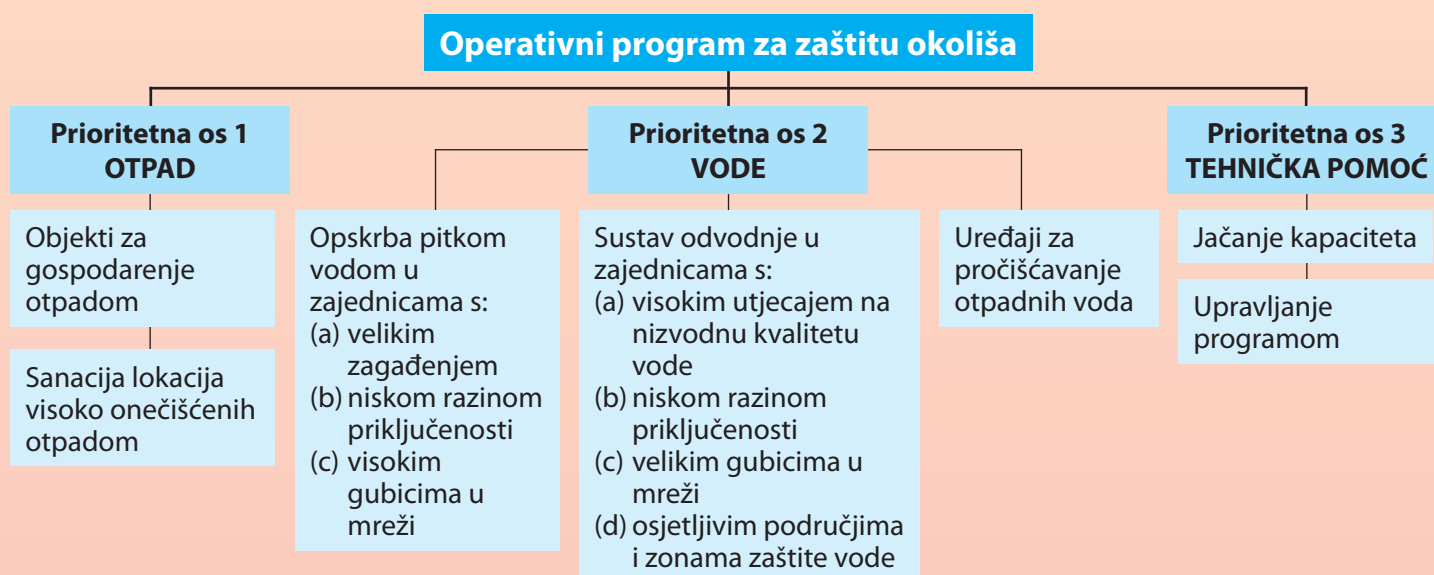
U suradnji s Europskom komisijom, Republika Hrvatska donijela je 2007. godine Operativni program za zaštitu okoliša¹ 2007.-2009. (OPZO). Bespovratna IPA pomoć za provedbu OPZO-a za razdoblje 2007.-2009. godine iznosi 53,5 milijuna eura.

Opći cilj OPZO-a je investiranje u one infrastrukturne projekte koji će imati najveći utjecaj s obzirom na veličinu potrebnih investicija u sektorima otpada i voda. Istovremeno te investicije pomažu Hrvatskoj pri ispunjavanju obveza u provedbi pravne stečevine EU.

OPZO je podijeljen na tri prioritetne osi:

- **Prioritetna os 1 - sektor otpad** IPA 26,35 milijuna eura
- **Prioritetna os 2 – sektor vode** IPA 26,45 milijuna eura
- **Prioritetna os 3 - tehnička pomoć** IPA 700.000 eura
- **UKUPNO IPA 2007.-2009. 53,5 milijuna eura**

U tijeku su dopune postojećeg Operativnog programa za zaštitu okoliša za 2010.-2011., kojima se osiguravaju dodatna financijska sredstva za to razdoblje, a prioritetna područja ostaju ista. Očekivana bespovratna IPA pomoć za provedbu OPZO-a za razdoblje 2010.-2011. godine iznosi 43,2 milijuna eura. Ukupna očekivana bespovratna IPA pomoć za provedbu OPZO-a za razdoblje 2007.-2011. godine iznosi 96,7 milijuna eura. Ulaskom u Europsku uniju, Republika Hrvatska imat će na raspolaganju znatno veća sredstva iz strukturnih i kohezijskog fonda.

¹ Tekst Operativnog programa zaštita okoliša može se preuzeti na web stranicama MZOPUG-a i SDURF-a.

Gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj jedno je od najvažnijih pitanja vezanih za zaštitu okoliša, a istovremeno jedno od najsloženijih područja vezano uz usklađivanje sa standardima Europske unije. Za razliku od EU gdje je otpad strateški izvor za proizvodnju određene količine korisne energije, Hrvatska je suočena sa složenim i višestrukim problemima u gospodarenju otpadom koje rješava uvođenjem cjelovitog i suvremenog gospodarenja otpadom što je jedan od preduvjeta za pristup EU.

Otpad je prioritet broj 1

U Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša iz 2002. godine, koji je krovni strateški dokument za okoliš u Hrvatskoj, otpad je naveden kao glavni prioritet. Gospodarenje otpadom u RH regulirano je kroz Strategiju gospodarenja otpadom (NN 130/05.), odnosno detaljnije kroz Plan gospodarenja otpadom u RH za razdoblje od 2007. do 2015. godine (NN 85/07.). U Strategiji održivog razvitka RH (NN 30/09.) naglašeno je da je glavni cilj ostvariti uravnotežen i stabilan rast gospodarstva koji bi imao manji utjecaj na daljnju degradaciju okoliša i stvaranje otpada nego dosada.

Koji su glavni problemi?

- velike količine otpada koja se dovozi na odlagališta
- veliki broj službenih, ali neuređenih odlagališta
- ograničeno odvajanje otpada na mjestu nastanka
- nedostatak postrojenja za oporabu i obradu komunalnog otpada
- nepostojanje odlagališta za opasni otpad
- nedovoljna uključenost proizvođača otpada pri snošenju stvarnih troškova odlaganja njihovog otpada

Koje su glavne planirane aktivnosti?

Aktivnosti za unaprjeđivanje gospodarenja otpadom koje se već djelomično provode temelje se na Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša, Nacionalnoj strategiji gospodarenja otpadom, Planu gospodarenja otpadom i zakonodavstvu usklađenom s pravnom stečevinom EU i usmjerene su na:

- stvaranje tehničkih preduvjeta za smanjivanje proizvodnje otpada i njegovo štetno utjecanje na okoliš
- obradu oporabivih tipova otpada
- smanjivanje emisije stakleničkih plinova
- uspostavljanje cjelovitog i učinkovitog sustava gospodarenja otpadom

Što uključuje razvoj cjelovitog sustava za gospodarenje otpadom?

Cjeloviti sustav za gospodarenje otpadom predstavlja sigurno i učinkovito gospodarenje tokovima komunalnog otpada, s najmanjim mogućim štetnim posljedicama za ljudsko zdravlje i okoliš i između ostalog uključuje i sljedeće aktivnosti:

- smanjivanje količine otpada na samom izvoru (uključujući višestruko korištenje proizvoda)
- recikliranje materijala
- obradu otpada prije konačnog odlaganja (korištenjem energije koju stvara otpad)
- konačno odlaganje otpada

U praktičnom smislu u Hrvatskoj to znači:

- izgradnja županijskih i regionalnih centara za gospodarenje otpadom, koja će uključivati izdvajanje otpada, uvođenje mehaničko-biološke obrade i izgradnju novih odlagališnih ploha prema najvišim standardima zaštite okoliša
- saniranje i zatvaranje postojećih odlagališta, uključujući i sanaciju onečišćenog tla
- razvijanje pretovarnih stanica i korištenje odgovarajućih vozila za prijevoz otpada u centar za gospodarenje otpadom kako bi se poboljšala učinkovitost i smanjili troškovi
- obuka za poslovne subjekte i poticanje na smanjivanje, izdvajanje, regeneraciju i recikliranje otpada
- poticanje stanovništva na izdvajanje otpada za recikliranje
- uspostavljanje sustava za sakupljanje potencijalno opasnog otpada
- uspostavljanje sustava za kompostiranje biorazgradivog otpada

Što će to značiti za stanovništvo?

- zdraviji i uređeniji okoliš
- bolje zdravstvene uvjete za život stanovnika
- čistiji zrak i smanjenu emisiju stakleničkih plinova
- zaštitu podzemnih voda od onečišćavanja (glavni izvor pitke vode) i poboljšanu kvalitetu površinske vode
- povećanu količinu sakupljenog otpada iz kućanstava i poduzetništva
- bolju kvalitetu usluga za poduzetništvo i prilike za recikliranje otpada od strane poduzetnika
- čistiji okoliš kao prednost u turističkoj promociji zemlje

Gdje će se nalaziti planirani centri za gospodarenje otpadom?

U skladu s Planom gospodarenja otpadom RH predložena su dva koncepta sustava gospodarenja otpadom – županijski i regionalni koncept (uključuje zajednički centar više županija). Konačna odluka o odabiru koncepta ovisi o odluci pojedine županije.

Odabir lokacije za gradnju centra za gospodarenje otpadom u nadležnosti je županija, a konačne su lokacije zasad za nekoliko centara odabrane nakon obavljenih istražnih radova i provedenih postupaka procjene utjecaja na okoliš koji prethodi postupku izdavanja lokacijske dozvole.

Kada će započeti funkcioniranje integriranog sustava gospodarenja otpadom u županiji?

Sustav će započeti funkcionirati nakon ispunjenja sljedećih uvjeta:

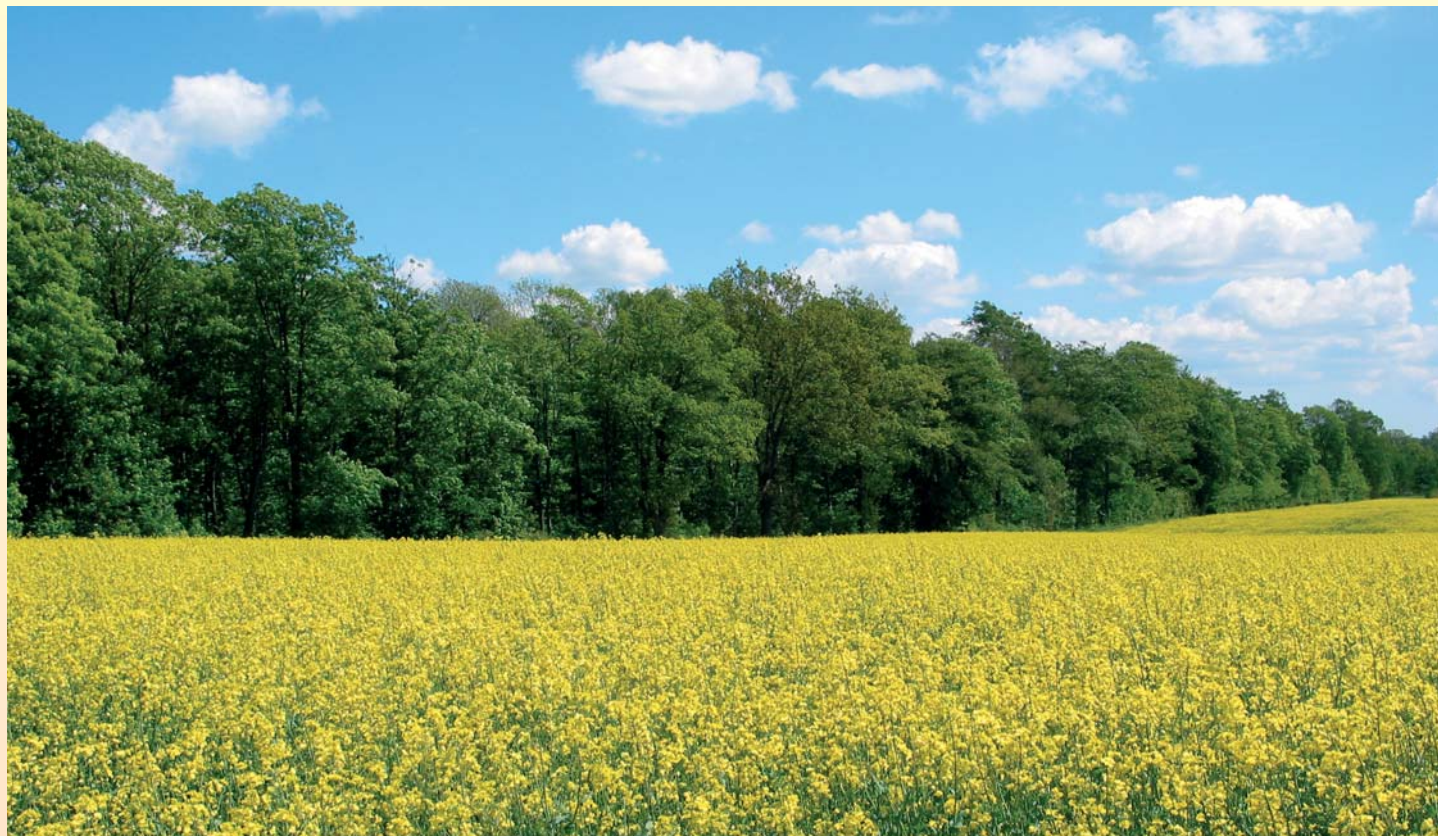
- sanacija i zatvaranja svih neuređenih odlagališta otpada
- izgradnja novog, jedinstvenog županijskog centra za

gospodarenje otpadom s ugrađenim najvišim standardima zaštite okoliša što uključuje:

- izgradnju nepropusne podloge na odlagalištu čime se sprječava prodor otpadnih voda u tlo, te onečišćavanje podzemnih voda koje su osnovni izvor pitke vode
- izgradnju postrojenja za obradu odlagališnih plinova koje omogućava njihovo kontrolirano korištenje i smanjenje emisije štetnih plinova u zrak
- izgradnju postrojenja za mehaničko-biološku obradu otpada koje omogućava značajno smanjenje količine otpada za odlaganje i proizvodnju energetski oporabljivog materijala - plina i goriva iz otpada)
- uređenje prilaznih prometnica do centra za gospodarenje otpadom
- izgradnja pretovarnih stanica kojima se preusmjerava lokalno sakupljeni otpad prema jedinstvenom centru za obradu i odlaganje otpada što smanjuje ukupne troškove prijevoza otpada

Kako će izgledati tok ili kretanje otpada u županiji nakon otvaranja centra za gospodarenje otpadom?

- Nakon odvajanja korisnog otpada, prikupljeni otpad prevozi se do pretovarne stanice
- Iz pretovarne stanice prikupljeni otpad se posebno uređenim vozilima prevozi do centra za gospodarenje otpadom
- Otpad se dalje prerađuje u postrojenju za mehaničko-biološku obradu
- Proizvedeni bioplin koristi se za proizvodnju električne energije
- Znatno smanjeni ostatak otpada odlaže se na posebno izgrađene odlagališne plohe koje su pokrivene kako bi se spriječilo da onečišćenje dopre do tla i vode

Što je mehaničko-biološka obrada?

Mehaničko-biološka obrada (MBO) je suvremena tehnologija obrade otpada koja kombinira mehaničko razdvajanje otpada i biološku obradu, a razvijena je sa svrhom da se reducira količina biorazgradivog otpada koji se odlaže na odlagališta. Također, primjena novih tehnika obrade daje znatno veće količine sastojaka otpada koji se mogu ponovo koristiti odnosno reciklirati. Postupak mehaničko-biološke obrade komunalnog otpada, kao okolišno prihvatljiv postupak, značajno smanjuje volumen i masu otpada, te minimizira njegovu higijensko-epidemiološku rizičnost. Osim toga, ovim postupkom obrade otpada nastaju znatno manje količine plinova (većinom neugodnog mirisa), a smanjena je i količina prokapnih voda koje je potrebno naknadno obraditi. Različite MBO tehnologije omogućuju da se različiti elementi mehaničkog i biološkog procesa mogu konfigurirati na razne načine kako bi se dobio širok raspon specifičnih ciljeva kao što su:

- maksimiziranje količine obnovljivih sirovina (staklo, metali, plastika, papir i dr.)
- proizvodnja komposta
- proizvodnja visokokvalitetnog krutog goriva iz otpada (GIO) definiranih svojstava
- proizvodnja biostabiliziranog materijala za odlaganje
- proizvodnja bioplina za proizvodnju topline i/ili električne energije.

Prednosti postupka mehaničko – biološke obrade komunalnog otpada:

1. suvremena tehnologija
2. smanjeni obujam otpada
3. smanjene količine plinova neugodnog mirisa
4. maksimalno smanjeni sanitarno-epidemiološki rizik od otpada
5. veliki broj tvari u komunalnom otpadu koji se reciklira
6. najnovija tehnološka rješenja
7. sustav je projektiran i izgrađen prema potrebama korisnika

Tko je odgovoran za upravljanje i provedbu projekata iz sektora otpada koji se financiraju iz programa IPA?

- Tijelo koje je nadležno za upravljanje projektima iz sektora otpada i projektima tehničke pomoći je **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva** (MZOPUG).

Prema Operativnom programu za zaštitu okoliša 2007.-2009., MZOPUG je odgovoran za prvi prioritet (sektor otpada) i treći prioritet (tehnička pomoć). Za financiranje projekata iz prioritetne osi 1 (razvoj infrastrukture za gospodarenje otpadom radi uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom u RH) i prioritetne osi 3 (tehnička pomoć) predviđeno je 27,05 milijuna eura iz pretpripravnog fonda IPA.

Projektna aplikacija za velike infrastrukturne projekte podnosi se Europskoj komisiji, koja ocjenjuje projektну aplikaciju i po njenom odobrenju potpisuje se Dvostrani sporazum o projektu između Vlade RH i Europske komisije, nakon kojeg projekt može početi s provedbom. Nakon potpisivanja dvostranih sporazuma o projektu, slijedi provođenje natječajnih postupaka za pojedinačne ugovore.

- Tijelo koje je nadležno za provedbu projekata iz sektora otpada je **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost**.

FZOEU je počeo djelovati 2004. godine kako bi se osigurala dodatna sredstva za financiranje projekata i programa u području zaštite, održivog korištenja i unaprjeđenja okoliša te kako bi se pružila podrška u financiranju nacionalnih energetskih programa s ciljem poticanja energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije.

Sredstvima koja se uplaćuju u FZOEU prema načelu

„onečišćivač plaća“ financiraju se različiti projekti kao što su sanacije odlagališta komunalnog otpada te nelegalnih odlagališta. Od 299 službenih odlagališta do sada je sanirano 78, a također su gotovi radovi na sanaciji 606 „divljih“ odlagališta. FZOEU je u suradnji s MZOPUG-om također pokrenuo sanaciju odlagališta opasnog otpada bivše Tvornice glinice kod Obrovca, Koksare u Bakru, bivše Tvornice elektroda i ferolegura kod Šibenika, Lemić brda kod Karlovca, tvornice Salonit i Mravinačke kave te završio sanaciju nogometnog igrališta u Vranjicu koje je bilo kontaminirano azbestom. Sanacije odlagališta pretpostavka su uspostave cjelovitog sustava za gospodarenje otpadom.

U postupku izgradnje županijskih centara za gospodarenje otpadom u sklopu programa IPA, FZOEU djeluje kao provedbeno tijelo, koje kontrolira natječajnu dokumentaciju koju mu dostavljaju krajnji korisnici (županijske/regionalne komunalne tvrtke) te nakon odobrenja Delegacije Europske unije provodi natječaje za pojedinačne ugovore za svaki centar za gospodarenje otpadom. Nakon provedenog postupka ocjenjivanja zaprimljenih ponuda i odabira najboljeg ponuđača s kojim se potpisuje ugovor, kao provedbeno tijelo FZOEU kasnije sudjeluje u nadzoru provedbe postupka izgradnje centara za gospodarenje otpadom.

Izgradnja centara za gospodarenje otpadom

Uspostava centra za gospodarenje otpadom u Republici Hrvatskoj započeta je kroz pretpripremni program ISPA u sklopu kojeg je u tijeku izgradnja centra za gospodarenje otpadom Bikarac u Šibensko-kninskoj županiji. U okviru programa IPA, u lipnju 2009. godine potpisani su Dvostrani sporazumi o projektu za sektor otpada za županijske centre za gospodarenje otpadom (ŽCGO) Kaštijun i Marišćina. Kaštijun je odabrana lokacija za ŽCGO u Istarskoj županiji, a Marišćina u Primorsko-goranskoj županiji. U oba nova centra odlagat će se neopasni komunalni otpad, a bit će sagrađeni u skladu s standardima EU. Sva druga neuređena odlagališta u županiji bit će zatvorena. Kako bi se smanjili troškovi prijevoza otpada, bit će uspostavljene pretovarne stanice u kojima će se otpad sakupljati i nakratko zadržavati prije nego se posebno prilagođenim vozilima preveze do županijskog centra za gospodarenje otpada. Nakon završetka izgradnje ŽCGO-a i pretovarnih stanica, te sanacije i zatvaranja svih postojećih odlagališta u županiji, županijska komunalna tvrtka Kaštijun d.o.o. iz Pule i županijska komunalna tvrtka Ekoplus d.o.o. iz Rijeke postat će odgovorne za upravljanje cjelovitim sustavom gospodarenja otpadom u Istarskoj i Primorsko-goranskoj županiji. Priprema projekata izgradnje ostalih CGO-a koji će se sufinancirati sredstvima EU je u tijeku.

„Upravljanje vodama polazi od postulata opstanka čovjeka i okoliša koji ga okružuje kao i od temeljnih načela Ustava, te zakona Republike Hrvatske. Zdravlje ljudi, očuvani okoliš i sigurnost života i imovine su temeljna ljudska prava, te je upravljanje vodama jedna od osnovnih sastavnica ukupnog razvoja Republike Hrvatske“ (Strategija upravljanja vodama, NN 91/08.).

Zakonski okvir

Sektor voda i gospodarenje vodama navedeno je kao prioritet broj 2 u Nacionalnoj strategiji zaštite okoliša (2002.), krovnom strateškom dokumentu za okoliš u Hrvatskoj. Upravljanja vodama utvrđuje se Strategijom upravljanja vodama (2008.), dugoročnim planskim dokumentom u kojem su naznačene vizija, misija, ciljevi i zadaci državne politike u tom sektoru.

Za postizanje strateških ciljeva gospodarenja vodama u izradi su Planovi upravljanja vodnim područjima, kojima će se planski vrednovati vodni resursi te cjelovito sagledati djelatnosti vodnoga gospodarstva: uređenje voda i zaštita od poplava, korištenje i zaštita voda u skladu sa Strategijom upravljanja vodama i EU vodnom pravnom stečevinom.

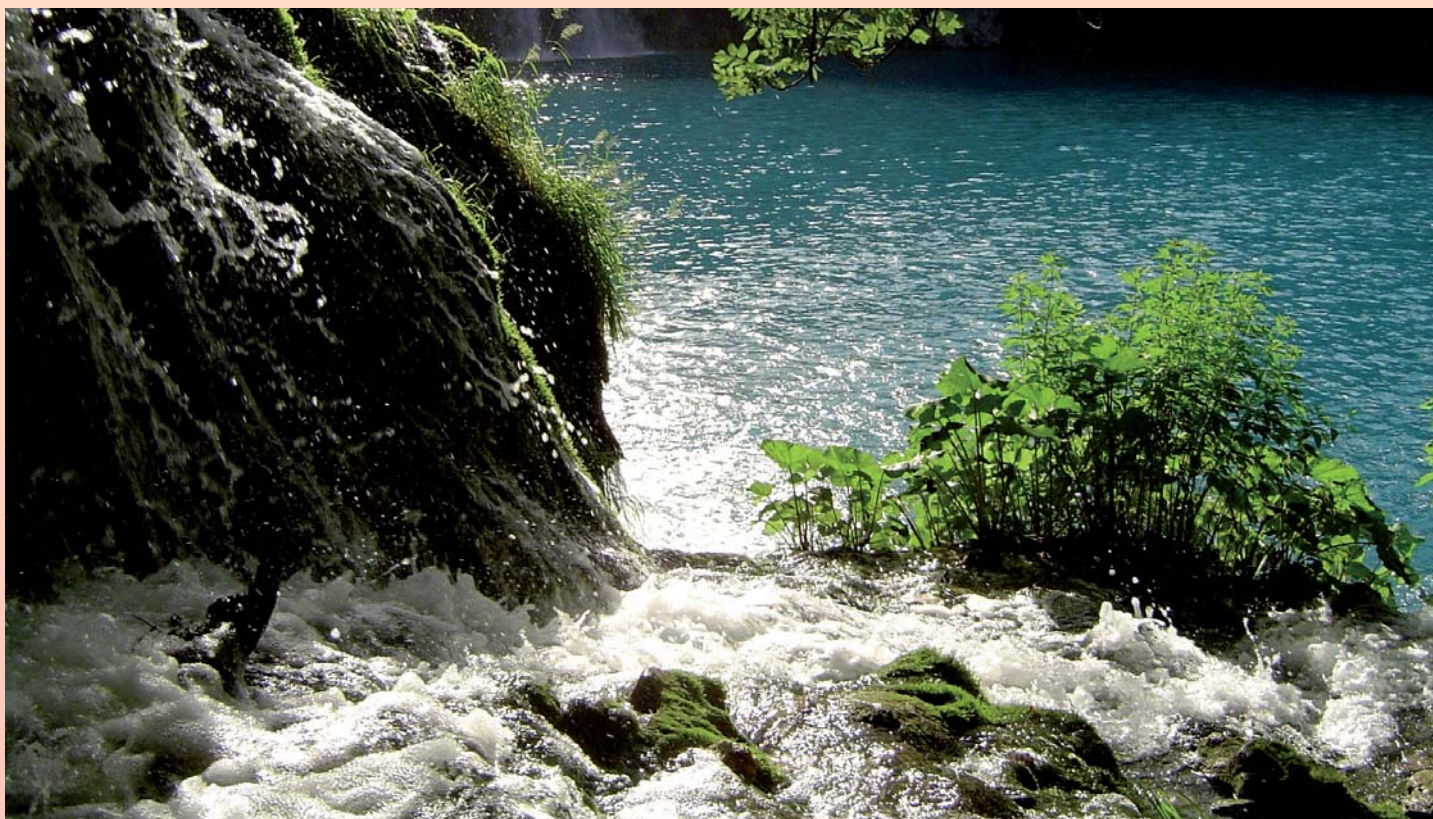
Vodno gospodarstvo pravno je uređeno Zakonom o vodama (NN 153/09.) i Zakonom o financiranju vodnoga

gospodarstva (NN 153/09.). Njima se uređuju pravni status voda, vodnoga dobra i vodnih građevina, upravljanje kakvoćom i količinom voda, zaštita od štetnog djelovanja voda, detaljna melioracijska odvodnja i navodnjavanje, djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje, posebne djelatnosti za potrebe upravljanja vodama, institucionalni ustroj obavljanja tih djelatnosti, izvori sredstava za financiranje vodnoga gospodarstva i druga pitanja vezana za vode i vodno dobro.

Institucionalni okvir

MRRŠVG je tijelo odgovorno za **prioritetnu os 2** – Zaštita vodnih resursa Hrvatske kroz poboljšanje sustava vodoopskrbe te integriranog sustava upravljanja otpadnim vodama i sve mjere tog prioriteta, u sklopu OPZO-a.

Hrvatske vode su pravna osoba za upravljanje vodama, a u okviru OPZO-a imaju ulogu provedbenog tijela za priori-

tetnu os 2 te su zadužene za pripremu i provođenje projekata iz područja vodnoga gospodarstva. Na lokalnoj razini isporučitelji komunalnih usluga su odgovorni za javnu vodoopskrbu i odvodnju otpadnih voda. Lokalne/regionalne/komunalne tvrtke su **krajnji korisnici** OPZO-a.

Polazišta – uvid u trenutno stanje i probleme

Na temelju načela dugoročnog održivog razvoja, Strategija upravljanja vodama sadrži sljedeća polazišta:

- Nedovoljna razina priključenosti stanovništva na sustave vodoopskrbe (prosječno 75%), na sustave javne odvodnje (prosječno 43%) i na uređaje za pročišćavanje otpadnih voda (prosječno 28%)
- Vrlo visoki prosječni gubici vode u javnoj vodoopskrbnoj mreži (oko 40%) kao rezultat zastarjelosti i nedovoljnog održavanja sustava
- Potreba za uspostavom, održavanjem i sustavnim unapređenjem zaštite stanovništva od poplava
- Potreba za osiguranjem ravnoteže između gospodarskog razvoja te korištenja i zaštite voda
- Nedovoljna djelotvornost i sigurnost sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda, uz potrebu uvođenja ekonomske cijene vode (načelo "onečišćivač plaća")
- Potreba za osiguranjem dobrog stanja i kakvoće vode te zaštitom vodenih ekosustava
- Međunarodna suradnja s ciljem integralnog upravljanja vodama dostizanje europskih standarda

Ciljevi

Uzimajući u obzir prethodno navedena polazišta temeljni cilj vodnoga gospodarstva jest postizanje cjelovitog i usklađenog vodnog režima, što uključuje:

- osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za javnu vodoopskrbu stanovništva
- osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene
- zaštitu ljudi i materijalnih dobara od štetnog djelovanja voda
- postizanje i očuvanje dobrog stanja voda zbog zaštite vodenih i o vodi ovisnih ekosustava

Strateške odrednice – ključne odluke za postizanje ciljeva

Polazeći od zatečenog stanja vodnog sektora, razvojnih potreba, gospodarskih mogućnosti i međunarodnih obveza, ustanovljene su sljedeće strateške odrednice:

- Upravljanje vodama
- Financiranje vodnoga gospodarstva
- Uređenje vodotoka i zaštita od štetnog djelovanja voda
- **Korištenje voda**² – Unaprjeđenje upravljanja sustavom javne vodoopskrbe, povećanje stupnja priključenosti te smanjenje gubitaka iz sustava javne vodoopskrbe. U pr-

vom investicijskom ciklusu (do 2023. godine) planirano je uložiti 10,8 mlrd kuna (Strateški plan MRRŠVG)

- **Zaštita voda**³ – Povećanje priključenosti na sustave javne odvodnje te postizanje dobrog stanja podzemnih i površinskih voda kroz izgradnju, rekonstrukciju i sanaciju sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. U prvom investicijskom ciklusu (do 2023. godine) planirano je uložiti 11,5 mlrd kuna (Strateški plan MRRŠVG)
- Zaštićena područja
- Stručni i operativni okvir upravljanja vodama

Strateške odrednice koje se ostvaruju kroz Operativni program

U OPZO-u su **sektor voda i gospodarenje vodama** određeni kao **prioritet broj 2**, a cilj je zaštititi vodne resurse Hrvatske kroz dvije mjere:

1. uspostava modernih vodoopskrbnih sustava i mreža
2. izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda iz domaćinstava i industrije i poboljšanje kanalizacijske mreže

Projekti

U okviru OPZO-a izrađena je indikativna lista projekata. Projekti sa liste prihvaćaju se za sufinanciranje prema definiranim kriterijima.

Trenutno su tri projekta u fazi provedbe: u Slavonskom Brodu, Drnišu i Kninu. Sljedeći planirani projekt je Sisak. Projekti su sufinancirani od strane državnog proračuna i IPA programa, te u nekim projektima od strane lokalnih zajednica. Preko 50 milijuna eura bit će investirano samo u prva tri projekta.

	Slavonski Brod mil €	Drniš mil €	Knin mil €
Europska unija - IPA	15,3	4,0	8,8
Republika Hrvatska	14,3	2,4	6,8
Ukupno	29,6	6,4	15,7

SLAVONSKI BROD

Projekt „Sustav vodoopskrbe i odvodnje s uređajem za pročišćavanje otpadnih voda Slavonskog Broda“ sastoji se od sljedećih elemenata:

Vodoopskrbni sustav

Ovo uključuje izgradnju 7.200 m vodovodne mreže i vodospreme u Brodskom Brdu na području grada Slavonskog Broda, te zamjenu 1.800 m postojećih glavnih cjevovoda. Po završetku radova, na vodoopskrbnu mrežu bit će priključeno 4.300 novih stanovnika.

Sustav odvodnje otpadnih voda

Izgradit će se 3.600 m novih kolektora, 8 crpnih stanica i 7 kišnih prelijeva u Slavonskom Brodu i općinama Klakar, Gornja Vrba i Podcrkavlje uz obnovu 700 m postojećih

² Mjerama OPZO-a doprinosi se ostvarenju ovih strateških odrednica.

³ Mjerama OPZO-a doprinosi se ostvarenju ovih strateških odrednica.

glavnih kolektora u gradu Slavonskom Brodu, kako bi se osigurala kanalizacija za 9.950 novih stanovnika.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda s trećim stupnjem pročišćavanja kapaciteta 80.000 ES uključuje mehaničko pročišćavanje, biološko pročišćavanje, obradu mulja te preradu i korištenje bio-plina.

DRNIŠ

Projekt „Unaprjeđenje vodoopskrbnog i kanalizacijskog sustava sa uređajem za pročišćavanje otpadnih voda za grad Drniš“ se sastoji od sljedećih elemenata:

Vodoopskrbni sustav

Rekonstrukcijom vodoopskrbnog sustava ukupne duljine oko 4.600 m omogućit će se vodoopskrba za 9.000 stanovnika.

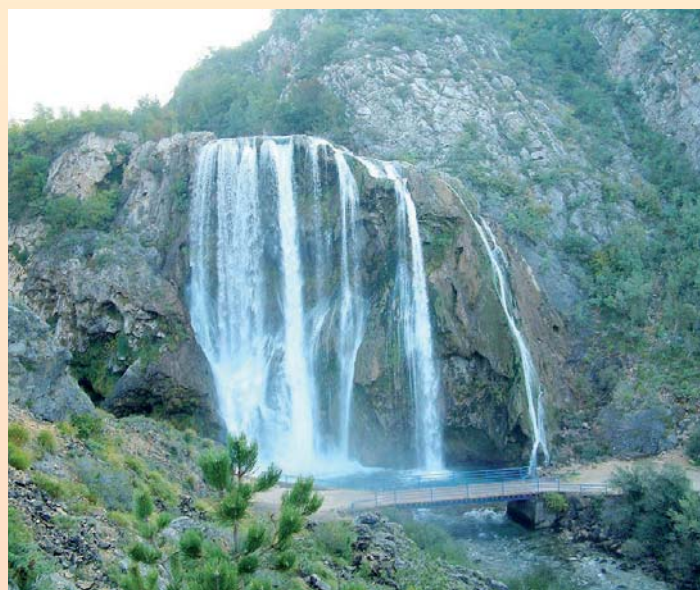
Sustav odvodnje otpadnih voda

Predviđena je izgradnja i rekonstrukcija oko 6.700 m kanalizacijske mreže uz obnovu oko 340 m kolektora, uključujući ponovno povezivanje/reinstaliranje kućnih priključaka. Po završetku radova na kanalizacijski sustav biti će priključeno 3.800 dodatnih stanovnika.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda s trećim stupnjem pročišćavanja, kapaciteta 5.000 ES uključuje objekte za mehaničko i biološko pročišćavanje otpadnih voda, objekte za obradu mulja, te upravnu zgradu s laboratorijem.

KNIN

Projekt „Poboljšanje sustava vodoopskrbe i odvodnje i izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Kninu“ se sastoji od sljedećih elemenata:

Vodoopskrbni sustav

Planirana je sanacija vodoopskrbne mreže u ukupnoj dužini 19.000 m, proširenje mreže ukupne duljine oko 2.100 m. Obnova crpne stanice omogućit će priključenje 12.000 stanovnika na vodoopskrbnu mrežu.

Sustav odvodnje otpadnih voda

Rekonstruirat će se 11.000 m kanalizacijske mreže. Proširenjem kanalizacijske mreže u ukupnoj dužini 2.700 m te izgradnjom četiri nove crpne stanice na kanalizacijski sustav biti će priključeno 12.000 stanovnika.

Kanalizacijski cjevovodi biti će odvojeni od postojećih oborinskih kanala, a oko 3.600 m postojećih oborinskih kanala i kolektora biti će očišćeno i sanirano.

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda

Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda kapaciteta 20.000 ES na trećem stupnju pročišćavanja uključivati će mehaničko pročišćavanje, biološko pročišćavanje i pročišćavanje radi smanjivanja količine nitrata i fosfata.

Što će donijeti provedba aktivnosti iz OPZO-a?

- Povećanje mogućnosti priključenja stanovništva i gospodarstva na sustave javne vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda
- Zaštita ljudskog zdravlja i povećanje životnog standarda kroz skrb o količini i kakvoći vode
- Zaštita površinskih i podzemnih voda kao rezerva vode za piće
- Ostvarivanje uvjeta za sport, kupanje, rekreaciju na vodi, turizam
- Očuvanje krajobrazne i biološke raznolikosti te o vodi ovisnih ekosustava (osobito zaštićenih područja)

Kontakti odgovornih institucija:

	Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (MZOPUG)	Uprava za Europsku uniju, Ulica Republike Austrije 14, 10000 Zagreb Tel. 01 371 7125, Fax 01 371 7122, www.mzopu.hr
	Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (MRRŠVG)	Ulica grada Vukovara 220, 10000 Zagreb Tel. 01 630 7344, Fax 01 615 1821, www.mrrsvg.hr
	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (FZOEU)	Ksaver 208, 10000 Zagreb Tel. 01 539 1800, Fax 01 539 1840, www.fzoeu.hr
	Hrvatske vode (HV)	Ulica grada Vukovara 220, 10000 Zagreb Tel. 01 630 7333, Fax 01 615 5910, www.voda.hr
	Središnja agencija za financiranje i ugovaranje (SAFU)	Ulica grada Vukovara 284 (objekt C), 10000 Zagreb Tel. 01 459 1245, Fax 01 459 1075, www.safu.hr
	Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU (SDURF)	Radnička 80/V, 10000 Zagreb Tel. 01 456 9175, Fax 01 630 3216, www.strategija.hr
	Delegacija Europske unije u Republici Hrvatskoj	Trg žrtava fašizma 6, 10000 Zagreb Tel 01 489 6500, Fax 01 489 6555, www.delhrv.ec.europa.eu

Ova brošura izrađena je u ožujku 2010. u sklopu projekta „Potpora operativnoj strukturi za Operativni program zaštite okoliša – potpora osobama zaduženim za poslove vezane za informiranje o programu IPA“, kojeg provodi tvrtka Agreco, Avenue Louise Boite 251 Box 23, B-1050 Bruxelles, Belgija. Za sadržaj ovog letka odgovorni su Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva i ni na koji se način ne može smatrati da odražava stavove Europske unije.